

‘qituvchi: B. Yuldoshev

Fan: ‘zbekiston tarixi

Sinf: 9-sinf

Mavzu: Jadidchilik harakatining vujudga kelishi

TEXNOLOGIK XARITA

MAVZU	Jadidchilik harakatining vujudga kelishi
Maqsad, vazifalar	Maqsad: ‘quvchilar ‘rta Osiyoda jadidchilik harakatining vujudga kelishi mavzusidagi bilimlarga ega b ‘ladilar. Vazifalar: - ‘quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg‘otish, ularda mavzu asosida bilim va k ‘nikmalarni shakllantirish va kengaytirish. - mavzuga oid tarqatilgan materiallarni ‘quvchilar tomonidan yakka va guruh holatida ‘zlashtirib olishlari hamda suhbat munozara orqali tarqatma materiallardagi matnlar qay darajada ‘zlashtirilganligini nazorat qilish, ularni bilimni baholash.
‘quv jarayonining mazmuni	Jadidchilik Harakatining vujudga kelishi xususidagi bilimlarga ega b ‘lish.
‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	Uslub: Og‘zaki bayon qilish, “FSMU” texnologiyasi, “Tushunchalar tahlili”, “Charxpalak” texnologiyalari Shakl: suhbat-munozara, amaliy mashg‘ulot, kichik guruhlar va jamoada ishlash. Vosita: Tarqatma materiallar: matnlar, yurtimiz allomalari portretlari, asarlari. Usul: Tayyor yozma materiallar va chizmalar asosida. Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, ‘z- ‘zini nazorat qilish. Baholash: Rag‘batlantirish, 5 balli tizim asosida baholash.
Kutiladigan natijalar	‘qituvchi: mavzuni qisqa vaqt ichida ‘quvchilar tomonidan ‘zlashtirishiga erishadi, ‘quvchilar faolligini oshiradi. ‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish uyg‘otadi. Bir mashg‘ulot jarayonida ‘quvchilarni baholaydi. ‘z oldiga q ‘ygan maqsadlariga erishadi. ‘quvchilar tomonidan yozma axborotni mustaqil ‘rganish, uni xotirada saqlash, boshqalarga yetkazish, savol berish va savollarga javob berishga ‘rgatadi. ‘quvchi: Yangi bilimlarni egallaydi. Yakka holda va guruh b ‘lib ishlashni ‘rganadi. Nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi, ‘z- ‘zini nazorat qilishni ‘rganadi, qisqa vaqt ichida k ‘p ma’lumotga ega b ‘ladi va baholay oladi.
Kelgusidagi rejalar (tahlil, ‘zgarishlar)	‘qituvchi: Yangi pedagogik texnologiyalarni ‘zlashtirish va darsda tatbiq etish, takomillashtirish. ‘z ustida ishlash, mavzuni hayotiy voqealar bilan bog‘lash. Pedagogik mahoratni oshirish. ‘quvchi: matn bilan mustaqil ishlashni ‘rganadi. ‘z fikrini ravon bayon qila oladi. Shu mavzu asosida q ‘shimcha materiallar topadi, ularni ‘rganadi. ‘z fikri va guruh fikrini tahlil qilib bir yechimga kelish malakasini hosil qiladi.

DARSNING BLOK CHIZMASI

	Dars bosqichlari	Vahti
1.	Tashkiliy qism	3 minut
2.	‘tilgan mavzuni takrorlash	7minut
3.	Yangi mavzuni guruhlar bilan ishlash	20 minut
4.	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 minut
5.	Baholash	3 minut
6.	Uyga vazifa	2 minut

Darsning borishi

I. Tashkiliy qism:

‘quvchilar bilan salomlashish, davomatni aniqlash, uyga berilgan vazifalarni tekshirish, ‘zbekistonda va dunyoda sodir b ‘layotgan yangiliklar bilan (topshiriq berilgan ‘quvchilar orqali)tanishtirish.

Darsning jihozlanishi va darsga hozirlik k ‘rish

1. Darslik.
2. Dunyo va ‘zbekiston xaritasi.
3. Tarqatma materiallar: (topshiriqlar yozilgan kartochkalar) (ilova qilinadi)
4. Sinf xonasini guruhlariga ishlashga tayyorlash (sinf ‘quvchilarining soniga qarab 4, 5 guruhga b ‘lib, stollarni q ‘yib chiqish)
5. Guruhlarni baholash uchun har bir ‘quvchiga quyidagicha jadval tayyorlanadi:

	Savollar	T ‘g‘ri va t ‘liq javob	Qisman t ‘g‘ri javob	Umuman javob y ‘q
1.-yil Buxoroda shahrida birinchi jadid maktabi ochildi.	1893	1895	1953
2 yil Q ‘qon shahrida ikkinchi jadid maktabi ochildi.	1898	1900	1928
 -yili Andijonda jadid maktabi ochildi.	1899	1891	1860

Izoh: t ‘g‘ri va not ‘g‘ri javoblar soni belgilanadi

Dars turi: Aralash

Dars jarayonida q ‘llaniluvchi metodlar: Kichik ma’ruza, guruhlarda ishlash metodlari.

Sinfni guruhlar bilan ishlashga tayyorlash

‘quvchilarni guruhlarda ishlashga tayyorlash uchun dars boshlanishidan avval ularga sud tizimi va uning ‘ziga xos xususiyatlari t ‘g‘risida yozilgan kartochkalar tayyorlanadi.

II. ‘rganilgan mavzuni takrorlash

Guruhlariga quyidagi topshiriqlar beriladi:

- 1) ‘tgan mavzu b ‘yicha berilgan savollarga javobni birgalikda maslahatlashib toping
- 2) S ‘ng fikr almashing
- 3) Taqdimotga tayyorlaning

TOPSHIRIQLAR:

1-guruhga „, Turkistonda jadidchilik harakati qachon vujudga keldi?

2-guruhga Jadidchilik harakatining vujudga kelishiga qanday omillar turtki boldi?

3-guruhga Jadid maktablarini kimlar tashkil qilishgan?

‘quvchilar ‘zlashtirilgan ma’lumotlarni daftarlariga yozib b ‘lgandan s ‘ng guruhlar daftarlarini almashtiradilar va ‘qib berilgan javoblarning t ‘g‘ri not ‘g‘riligini joyida

belgilaydilar. ‘qituvchi guruhlar javoblarini tinglab, umumlashtiradi va ‘tilgan mavzuga yakun yasaydi.

III. Yangi dars mazmuni :

‘qituvchi yangi mavzuni slaydlar asosida qisqacha ma’ruza orqali tushuntiradi (slaydlar va ma’ruza ilova qilinadi).

Ma’ruza quyidagi tartibda tushuntiriladi:

Jadidchilik harakatining vujudga kelishi

Taraqqiyparvarlik harakatining ‘rta osiyoda yoyilishi

Jadid maktablarining vujudga kelishi

Jadidlarning maqsad va vazifalari

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash uchun

1-USUL: “FSMU”TEXNOLOGIYASI

Texnologiyaning tavsifi. Ushbu texnologiya munozarali masalalarni hal etishda, bahs-munozaralar ‘tkazishda yoki ‘quv-seminari yakunida (yoki ‘quvchi)larning ‘quv mashg‘ulotlari hamda ‘tilgan mavzu va b ‘limlardagi ba’zi mavzular, muammolarga nisbatan fikrlarini bilish maqsadida yoki ‘quv rejasi asosida biror-bir b ‘lim ‘rganilgach q ‘llanilishi mumkin. Chunki bu texnologiya tinglovchi (yoki ‘quvchi)larni ‘z fikrini himoya qilishga, erkin fikrlash va ‘z fikrini boshqalarga ‘tkazishga, ochiq holda bahslashishga, shu bilan qatorda ‘quvchi-tinglovchilar tomonidan ‘quv jarayonida egallangan bilimlarini tahlil etishga va egallanganlik darajasini aniqlashga, baholashga hamda tinglovchilarni bahslashish madaniyatiga ‘rgatadi.

Texnologiyaning maqsadi. Ushbu texnologiya tinglovchi (yoki ‘quvchi)larni tarqatilgan oddiy qog‘ozga ‘z fikrlarini aniq va qisqa holatda ifoda etib, tasdiqlovchi dalillar yoki inkor etuvchi fikrlarni bayon etishga yordam beradi.

Mashg‘ulotni ‘tkazish tartibi:

- ‘qituvchi har bir tinglovchi (yoki ‘quvchi)ga FSMU texnologiyasining t ‘rt bosqichi yozilgan qog‘oz varaqlarini tarqatadi va yakka tartibda ularni t ‘ldirishni iltimos qiladi. Bu yerda:

- **F**- fikringizni bayon eting;

- **S** –fikringiz bayoniga sabab k ‘rsating;

- **M** – k ‘rsatgan sababingizni asoslovchi misol keltiring;

- **U** – fikringizni umumlashtiring.

- ‘qituvchi tinglovchi (yoki ‘quvchi)lar bilan bahs mavzusi (yoki muammo)ni belgilab oladi;

- yakka tartibdagi ish tugagach, tinglovchi (yoki ‘quvchi)lar kichik guruhlariga ajratiladi va ‘qituvchi kichik guruhlariga FSMU texnologiyasining t ‘rt bosqichi yozilgan katta formatdagi qog‘ozlarni tarqatadi;

- kichik guruhlariga har birlari yozgan qog‘ozlardagi fikr va dalillarni katta formatda umumlashtirgan holda t ‘rt bosqich b ‘yicha yozishlarini taklif etiladi;

- ‘qituvchi kichik guruhlarining yozgan fikrlarini jamoa ‘rtasida himoya qilishlarini s ‘raydi;

- mashg‘ulot ‘qituvchi tomonidan muammo b ‘yicha bildirilgan fikrlarni umumlashtirish bilan yakunlanadi.

Tarqatma materialning taxminiy nusxasi

VAZIFA. Jadidchilik harakatining paydo b ‘lish sabablari; mavzusi b ‘yicha quyidagi fikrlaringizni bayon eting:

- **F**- fikringizni bayon eting;

- **S** –fikringiz bayoniga sabab k ‘rsating;

- **M** – k ‘rsatgan sababingizni asoslovchi misol keltiring;

- **U** – fikringizni umumlashtiring.

2-USUL: TUSHUNCHALAR TAHLILI USLUBI

Uslubning mohiyati. Ushbu uslub ‘tilgan ‘quv predmeti yoki b ‘lib barcha mavzularini ‘quvchilar tomonidan yodga olish, biron-bir mavzu b ‘yicha ‘qituvchi tomonidan

berilgan tushunchalarga mustaqil ravishda ‘z izohlarini berish, shu orqali ‘z bilimlarini tekshirib baholashga imkoniyat yaratish va ‘quvchi tomonidan qisqa vaqt ichida barcha ‘quvchilarni baholay olishga y ‘naltirilgan.

Uslubning maqsadi. ‘quvchilarni mashg‘ulotda ‘tilgan mavzuni egallanganlik va mavzu b ‘yicha tayanch tushunchalarni ‘zlashtirib olinganlik darajalarini aniqlash, ‘z bilimlarini mustaqil ravishda erkin bayon eta olish, ‘zlarining bilim darajalarini baholay olish, yakka va guruhlarda ishlay olish, sinfdoshlarining fikriga hurmat bilan qarash, shuningdek ‘z bilimlarini bir tizimga solishga ‘rgatish.

Uslubning q ‘llanilishi: ‘quv mashg‘ulotlarining barcha turlarida ‘tilgan mavzuni ‘zlashtirganlik darajasini baholash, shuningdek, Yangi mavzuni boshlashdan oldin ‘quvchilarning bilimlarini tekshirib olish uchun m ‘ljallangan. Ushbu uslubni mashg‘ulot jarayonida yoki mashg‘ulotning bir qismida yakka, kichik guruh hamda jamoa shaklida tashkil etish mumkin. Ushbu uslubdan uyga vazifa berishda ham foydalansa b ‘ladi.

Mashg‘ulotda foydalaniladigan vositalar: tarqatma materiallar, tayanch tushunchalar r ‘xati, qalam yoki ruchka, slayd.

Mashg‘ulotni ‘tkazish tartibi:

- ‘quvchilarni guruhlarga ajratiladi;
- ‘quvchilar mashg‘ulotni ‘tkazishga q ‘yilgan talab va qoidalar bilan tanishtiriladi;
- tarqatma materiallar guruh a’zolariga tarqatiladi.
- ‘quvchilar yakka tartibda ‘tilgan mavzu yoki yangi mavzu b ‘yicha tarqatma materialda berilgan tushunchalar bilan tanishadilar;
- ‘quvchilar tarqatma materialda mavzu b ‘yicha berilgan tushunchalar yoniga egallagan bilimlari asosida izoh yozadilar;
- ‘qituvchi tarqatma materialda mavzu b ‘yicha berilgan tushunchalarni ‘qiydi va jamoa bilan birgalikda har bir tushunchaga t ‘g‘ri izohni belgilaydi yoki ekranda har bir tushunchaning izohi berilgan slayd orqali tanishtiriladi;
- har bir ‘quvchi t ‘g‘ri javob bilan belgilangan javoblarning farqlarini aniqlaydilar, kerakli tushunchaga ega b ‘ladilar, ‘z- ‘zlarini tekshiradilar, baholaydilar, shuningdek bilimlarini yana bir bor mustahkamlaydilar.

Izoh: «Tushunchalar tahlili» uslubini «Chaynvord», «Uzluksiz zanjir», «Klaster», «Blits-zanjir» shaklida ham tashkil etish mumkin.

«Tushunchalar tahlili» uslubidan bir darsning ‘zida dars boshlanishida ‘tgan mavzuni takrorlash, mustahkamlash yoki yangi mavzu b ‘yicha ‘quvchilarning dastlabki bilimlari, qanday tushunchalarni egallaganliklari va shu darsning oxirida bugungi mavzudan nimalarni bilib olganliklarini aniqlash uchun ham foydalanish mumkin.

Quyidagi mashg‘ulotda foydalaniladigan tarqatma materialni misol tariqasida keltiramiz.

TUSHUNCHALAR	MAZMUNI
Jadid	-
Maorif	-
Senzura	-
Ismoil G‘aspirali	-
Behbudiy	-
Munavvar Qori	-

4-USUL: «CHARXPALAK» TEXNOLOGIYASI

Texnologiyaning tavsifi. Ushbu texnologiya tinglovchi (yoki ‘quvchi)larni ‘tilgan mavzularni yodga olishga, mantiqan fikrlab, berilgan savollarga mustaqil ravishda t ‘g‘ri javob berishga va ‘z- ‘zini baholashga ‘rgatishga hamda qisqa vaqt ichida ‘qituvchi tomonidan barcha tinglovchi (yoki ‘quvchi)larning egallagan bilimlarini baholashga qaratilgan.

Texnologiyaning maqsadi: tinglovchi (yoki ‘quvchi)larni dars jarayonida mantiqiy fikrlash, ‘z fikrlarini mustaqil ravishda erkin bayon eta olish, ‘zlarini baholash, yakki va

guruhlarda ishlashga, boshqalar fikriga hurmat bilan qarashga, k 'p fikrlardan keraklisini tanlab olishga 'rgatish.

Texnologiyaning q 'llanilishi: texnologiya 'quv mashg'ulotlarining barcha turlarida dars boshlanishi yoki dars oxirida yoki 'quv predmetining biron bir b 'limi tugallanganda, 'tilgan mavzularni tinglovchi (yoki 'quvchi)lar tomonidan 'zlashtirganlik darajasini baholash, takrorlash, mustahkamlash yoki oraliq va yakuniy nazorat 'tkazish uchun m 'ljallangan. Ushbu texnologiyani mashg'ulot jarayonida yoki uning bir qismida yakka, kichik guruh va jamoa shaklida tashkil etish mumkin.

Mashg'ulotda foydalanilgan vositalar: tarqatma materiallar, rangli qalam (yoki flamaster)lar.

Izoh: reja b 'yicha belgilangan mavzu asosida hamda 'qituvchining q 'ygan maqsadi (tekshirish, mustahkam, baholash)ga mos tayyorlangan tarqatma materiallar (agar yakka tartibda 'tkazish m 'ljallangan b 'lsa, guruh 'quvchilari soniga, agar kichik guruhlarda 'tkazish belgilangan b 'lsa, u holda guruhlar soniga qarab tarqatma materiallar tayyorlandi).

Mashg'ulotni 'tkazish tartibi:

- ✓ tinglovchi (yoki 'quvchi)larni (sharoitga qarab) guruhlariga ajratish;
- ✓ tinglovchi (yoki 'quvchi) mashg'ulotni 'tkazishga q 'yilgan talablar va qoidalar bilan tanishtirish;
- ✓ tarqatma materiallarni guruh a'zolariga tarqatish.
- ✓ guruh a'zolari tomonidan yakka holda mustaqil ravishda tarqatma materiallardagi vazifalar bajariladi;
- ✓ har bir guruh a'zosi 'zi ishlagan tarqatma materialining 'ng burchagiga guruh raqamini yozadi, chap burchagiga esa 'zining Biron-bir belgisini chizib q 'yadi;
- ✓ vazifa bajarilgan tarqatma materiallar boshqa guruhlariga «charxpalak aylanmasi» y 'nalishida almashtiriladi;
- ✓ Yangi guruh a'zolari tomonidan berilgan materiallar 'rganiladi va 'zgartirishlar kiritiladi;
- ✓ jamoalar tomonidan 'rganilgan va 'zgartirishlar kiritilgan materiallar yana yuqorida eslatilgan y 'nalish b 'yicha guruhlararo almashtiriladi (ushbu jarayon guruhlar soniga qarab davom ettiriladi);
- ✓ materiallarni oxirgi almashishdan s 'ng har bir guruh va har bir guruh a'zosi 'zlari ilk bor t 'ldirgan materiallarini (guruh raqami va 'zlari q 'ygan belgilari asosida) tanlab oladilar;
- ✓ har bir guruh a'zosining 'zlari belgilagan javoblariga boshqa guruh a'zolarining tuzatishlarini taqqoslaydilar va tahlil qiladilar;
- ✓ 'qituvchining tarqatma materialda berilgan vazifalarini 'qiydi va jamoa bilan birgalikda t 'g'ri javoblarni belgilaydi;
- ✓ har bir tinglovchi (yoki 'quvchi) t 'g'ri javob bilan belgilangan javoblar farqlarini aniqlaydilar, kerakli ballni t 'playdilar va 'z- 'zini baholaydilar.

Izoh: tarqatma materialda tinglovchi (yoki 'quvchi)lar belgilagan t 'g'ri javoblar bilan 'qituvchi hamkorligida aniqlangan t 'g'ri javoblarning farqi 55 foizdan yuqori b 'lsa, tinglovchi (yoki 'quvchi) Ushbu 'quv materialini 'zlashtirgan, undan kam b 'lsa 'zlashtira olmaganligini bildiradi. Masalan, vazifalar soni 30 ta b 'lib, javoblarning 17-20 tasi t 'g'ri belgilangan b 'lsa, tinglovchi (yoki 'quvchi) ushbu vazifani bajargan va 'quv materialini 'zlashtira olgan, agar undan kam b 'lsa 'zlashtira olmagan hisoblanadi. Shu bilan birga, javoblarning 21-24 tasi t 'g'ri belgilangan b 'lsa tinglovchi (yoki 'quvchi) materiallarni 'zlashtirgan darajasi «yaxshi» bahoga, 25-30 tasi t 'g'ri b 'lsa, «a'lo» bahoga 'zlashtirgan deb hisoblanadi.

- tinglovchi (yoki 'quvchi)lar 'z baholari yoki ballarini belgilab olishgach, 'qituvchi vazifa bajarilgan qog'ozlarni yig'ib oladi va baho (ballar)ni guruh jurnaliga k 'chirib q 'yadi.

«Charxpalak» texnologiyasidan foydalangan holda mashgʻulot tʻkazish uchun tinglovchi (yoki tʻquvchi)larga quyidagicha vazifa berish mumkin. Vazifa uchun zarur boʻlgan tarqatma materialni ilovada keltiramiz.

V. Dars yakunlanadi va baholanadi

tʻquvchilar tomonidan bajarilgan topshiriqlarni tʻqituvchi baholash uchun tʻquvchilarning uyga berilgan vazifalarni tʻgʻri bajarganligi, darsdagi faol ishtiroki va dars jarayonida jadvalning tʻgʻri tʻldirilganligi va kartochkalar bilan tʻgʻri ishlaganligi eʻtiborga olinib baholanadi.

VI. Uyga vazifa

Yangi mavzuni darslik boʻyicha tʻqib, mavzu oxiridagi savollarga javob tayyorlash, Jadidchilik harakatining vujudga kelishi tʻgʻrisida tʻliq maʼlumotlarga ega boʻlish va daftarga namunalarni yozib kelish.

MAʼRUZA

tʻrta Osiyoda jadidchilik harakatining vujudga kelish shart-sharoitlari Rossiya imperiyasi tomonidan tʻrta Osiyo xonliklarining zabt etilishi ushbu hududni tanazzulga yuz tutishiga, jahonning rivojlangan davlatlaridan koʻp sohalarda orqada qolib ketishiga, milliy qadriyatlarni toptalishiga olib keldi. Maorif sohasida ham imperiya manfaatlaridan kelib chiqib, mahalliy aholini savodsizlikda, qoloqlikda tutib turishga qaratilgan siyosat olib borildi. Turkistonda mustamlakachilikka qarshi milliy-ozodlik harakatlari bilan bir qatorda mahalliy aholining aksariyat qismi tʻzlikni saqlab qolish, milliy madaniyatni asrash va rivojlantirishni bir kun boʻlsa ham unutmadi. tʻrta Osiyoga nisbatan Rossiya imperiyasining harbiy jihatdan ustunligi mahalliy aholining ochiqdan ochiq kurash olib borishiga imkon bermadi. Shuning uchun ham Vatan, millat, xalq qaygʻusini tushungan kishilar, ayniqsa, ziyolilar xalqni ozodlikka eltuvchi yʻl bu - uning maʼrifatini uygʻotish deb bildi. Ular xalqni maʼrifatli qilmasdan turib, mustaqillikni qʻlga kiritib boʻlmaydi, deb hisoblaganlar. Ziyolilar xalq orasida ilgʻor gʻoyalarni tarqatishda maorif tizimini asosiy vosita deb bildilar. tʻlka milliy ziyolilarining jamiyatni yangilashga va isloh qilishga qaratilgan harakati jadidchilik nomi bilan maydonga chiqdi.

Har bir jamiyatdagi tʻzgarishlar tʻz davrining tarixiy sharoitidan kelib chiqib namoyon boʻladi. Bu tʻzgarishlarda tarixiy shaxslar, ayniqsa, ziyolilarning tʻzi katta boʻlib, ularning har biri tʻziga xos ilgʻor gʻoyalarni ilgari suradi. Ziyolilar jamiyatdagi ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal qilish yʻllarini topishga harakat qiladi. Xuddi shunday jarayon XIX asrning ikkinchi yarmida Rossiya imperiyasi tarkibiga kirgan Qrim, Kavkazorti, Turkiston, protektoratga aylantirilgan Buxoro amirligi va Xiva xonligida ham roʻy berdi. XIX asrning ikkinchi yarmida mustamlaka zulmi ostidagi ziyolilar tʻz xalqlarini maʼrifatli qilish va ularning taraqqiyot darajasini koʻtarishga qaratilgan harakatlarni boshladilar. Qrim-tatar maʼrifatparvari boʻlgan Ismoil Gʻaspirali (1851-1914) butun turkiy xalqlar tʻrtasida yoyilgan jadidchilik harakatining asoschisi hisoblanadi. U diniy va dunyoviy bilimlarni chuqur egallab, jahon taraqqiyoti bilan yaqindan tanishgan, bir nechta xorijiy tillarni, turli xalqlarning madaniyatini tʻrgangan edi. tʻzi egallagan bilimlar asosida Sharq va Gʻarb dunyosini taqqoslab, turkiy xalqlarning taraqqiyotga erishish yʻllarini izlaydi. Ismoil Gʻaspirali 1884-yilda Qrimdagi Boqchasaroyda birinchi jadid maktabiga asos soldi. U tʻzi tuzgan taʼlim dasturi asosida darslik tayyorladi. Shu dastur boʻyicha 40 kunda 12 tʻquvchining savodi chiqarildi. Bu usul «usuli savtiya» - harf tovushi usuli, yaʼni «usuli jadid» nomi bilan keng tarqaldi. Uning 1888- yilda «Rahbari muallimin yoki muallimlarga yotdosh» kitobi chop etildi. Unda yangi usul maktablarining taʼlim tizimi, dars tʻtish va uning tashkil qilinishi, tʻquv xonalarining jihozlanishi, dars jadvali, taʼ tillar, imtihonlar bayon etilgan. «Jadid» s tʻzi arabcha boʻlib - yangi degan maʼnoni anglatadi. Jadidlar Rossiya imperiyasi mustamlakasi boʻlgan xalqlarni, eng avvalo, maorif tizimini yaxshilash, taʼlim sohasini isloh qilish, yoshlarga diniy bilimlar bilan birga dunyoviy fanlarni ham tʻqitish zarur deb bildilar.